

Prof. Dr. Orhan SEZGİN ile Söyleşi

Prof. Dr. Ali ÖZDEN

■ Nerede doğdunuz, ilk ve orta öğretiminizi nerede tamamladınız, doğduğunuz ve çocukluğunuzu yaşadığınız dönem hakkında bugün hatırlayabildikleriniz nelerdir?

Ankarada doğdum. Babamın subay olması nedeniyle çocukluğum Türkiye'nin değişik bölgelerinde geçti. İlkokulu 4 ayrı şehirde okudum. Bunlar Kırklareli, Bayburt, Trabzon ve sonunda Ankara. Ankara'ya geldikten sonra ise Kurtuluş semtine demir attık ve ilkokul, ortaokul ve lise hepsi Kurtuluş'ta geçti. Çocukluğum çok güzel geçti. Annem her sene bir yere taşınmaktan herhalde çok bıkmıştı, ama ben şahsen hep yeni yerler görmek ve oralarda yaşamaktan mutlu oldum. Hiç alışma sorunu yaşamadım. Yaşadığım o şehirlere tekrar gittiğimde ne kadar güzel bir çocukluk dönemi geçirdiğimi bir kez daha hissediyorum. Bunu bize yaşattıkları için babama ve anneme şükran borçluyum.

■ Siz olsanız orta eğitimin hedefinin ne olmasını isterdiniz?

Orta eğitimin hedefi iyi insan ve sorumluluklarının bilin-

cinde, hakkını da ödevlerini de bilen yurttaş yetiştirmek olmalıdır. Yoksa, bugün olduğu gibi yarış atı gibi sınavlara hazırlanan, nereye, niçin koşturduğunu bilmeyen nesiller yetiştirmek değildir.

■ Tıp eğitiminiz döneminde sizde iz bırakan olaylar nelerdir?

Herhalde tıp camiasında efsane olmuş hocaları tanımış olmak benim için önemli ayrıcalıklardan bazıları. Örneğin anatomi hocamız Kaplan Arıncı, farmakoloji hocamız Kazım Türker, kardiyoloji hocamız Ahmet Sonel gibi. Bizde emeği olan tüm hocalarımızı saygıyla anıyorum.

Gezgin Akademi Güncel Gastroenteroloji Toplantıları, Mersin, 2014

■ **Bugünkü tıp eğitimi ile batı standartlarına ulaşmak mümkün olacak mıdır?**

Bugünkü ilköğretim ile de, üniversite öğretimi ile de batı standartlarına ulaşmak çok zor. Ama biz her türlü olumsuzluğa ve engellemeye rağmen elimizden geleni yapıyoruz. Bilimsel çalışmaları engelleyici, zorlaştırıcı, çalışanı bıktırıcı ve üzücü garip bir üniversite ve sağlık sistemi yönetim anlayışı var. Üniversite öğretim üyesi olsun olmasın tüm hekimlerin özlük haklarının budandığı, saygınlığının çöktüğü, küçümsenerek önemsizleştirildiği bir ortamda yaşıyoruz. Oysa tıp, hastalarımızın da bizzat ifade ettiği gibi kutsal ve takdir edilesi bir meslek. Ama maaşımız budanmış, bilimsel toplantı ve kongrelere gidişlerimiz sağlık bakanlığı mevzuatı ile engellenmiş halde. Herkes takdir edecektir ki batıda böyle olumsuzluklar yok.

■ **Bugünkü tıp eğitiminde yaşanan önemli sorunlar var mıdır varsa nelerdir?**

Bence bu sorunların başında son zamanlarda plansızca açılan anormal sayıdaki tıp fakültesinde doktor yetiştirecek öğretim üyesinin olmaması geliyor. Oradan buradan devşirecek, dün uzman olan kişiye bugün doçent, dün doçent olana bugün profesör payesi verilerek bu kadrolar doldurulunca iyi ve kaliteli doktor yetişmeyecek. Maalesef bunun acısını yine bu kalitesizliğe mahkum edilen halkımız çekecek.

■ **Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesinde gastroenterolojiyi kurarken neler yaşadınız. Yaşadıklarınızı bizimle paylaşır mısınız?**

14 yıl önce Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesinde Gastroenterolojiyi kurarken, o zaman dekanımız sonrasında rektörümüz

olan Süha Aydın hocamızın hep desteği ve bize olan inancı nedeniyle hiç zorlanmadan çalıştık. Bunda bizi yetiştiren kurumların; Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin ve özellikle Türkiye Yüksek İhtisas Hastanesinin çok büyük rolü vardır. Oralardan aldığımız eğitim ve görgüyü bizde mevcut olan şevk ve çalışma isteği ile birleştirdiğinde işler kolaylıkla gelişti, kurumumuz ülkemizin en saygın Gastroenteroloji kliniklerinden biri oldu.

■ **Akademik gastroenteroloji eğitimi için programlar sizce yeterli midir, iyi bir akademisyen yetiştirmek için olmazsa olmazlar nelerdir?**

İyi bir akademisyen yetiştirebilmek için öncelikle akademisyen olmayı özendirecek, bu yola baş koyacak insanları teşvik edecek bir sisteme ihtiyaç var. Bugün maalesef bu yok. Tam tersi insanları akademik ortamdan uzaklaştırmak için sanki her şey yapıyor. Akademisyenlerin özlük hakları ve maaşları berbat denecek durumda ve insanları bu ortamdan uzaklaştırıcı bir etken. Ülkemizin sağlık otoritesi ve akademik ortamı yöneten otorite sanki akademisyen olmak isteyenleri cezalandırıyor. Yetişen bir uzman doktor akademik ortamı tercih etmeye kalkarsa maaşı düşüyor, ardından gelen mecburi hizmet olayı ve bitmeyen gelecek kaygısı pek çok gelecekte değerli akademisyen olabilecek genç meslektaşımızın bu ortamdan kaçmasına neden oluyor.

■ **Uzmanlık eğitimi için hazırlanan eğitim programları yeterli midir, bu konuda önerileriniz var mı?**

Uzmanlık eğitimi için hazırlanmış her kurumun uyacağı ve takip edeceği bir eğitim programı var mı ki? Uzmanlık veya yan dal uzmanlık eğitimi veren kurumlar tamamen kendi imkanları yeterince ve bilgileri sınırında bir yetiştirme programı veriyorlar. Bakıyorsunuz eğitim veren bir kurumda sadece bir tane yardımcı doçent var ya da o bile yok. Ama tıp ve uzmanlık eğitimi denetleyen ve yöneten kurumlar bununla ilgilenmiyorlar bile. Herkes gücü yettiğinde bir şeyler yapmaya çalışıyor.

■ **Geriye baktığımız zaman bugün bilimsel gastroenterolojide mi yoksa uygulamalı klinik gastroenterolojide mi ilerleme vardır?**

Uygulamalı klinik gastroenterolojide belirgin bir ilerleme var fakat maalesef bilimsel gastroenteroloji ise devamlı geri kalıyor. Çünkü bilim yapmak isteyen insanı destekleyen, onurlandıran ve hakkını veren bir sistem yok ki. Her geçen gün ulusal kongremize katılan özgün ve değerli bilimsel çalışma sayısı azalıyor.

■ **Üniversiter kurumlar kimliklerini geliştirme imkanı bulmakta mıdır?**

Ben hep şuna inanmışımdır; çalışan kazanır. Ayrıca bir şey istemeden önce veya isterken siz de üzerinize düşeni yapmalısınız. Ben çalışıp, üreten, üyesi olduğu kuruma destek olan ve bilime inanan insanların çalıştığı kurumların kimliklerini geliştirmekte sorunları olacağına inanmıyorum. Biz 14 yıl önce Mersin Üniversitesine geldiğimiz günün ertesi hemen çalışma planlamamızı yapıp, ertesi gün ERCP yapmaya başladık. Üroloji'nin ultrasonografi cihazını kullanarak yapmamız gerekenleri yaptık. Yerim dar demedik. Tembellik etmedik. Çalışmamak için mazeret üretmedik. Tam tersi; biz üniversite olarak Mersin'e sorumluyuz dedik, Mersin'den hastalar başka illere gitmeyecek, tersine bize gelecekler dedik, o inançla çalıştık. Ürettik. Bugün Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Gastroenteroloji Kliniği'nin Türk Gastroenterolojisinin önemli ve değerli bir kurumu olduğuna inanıyoruz. Demem o ki, bu kimliği ve inanılabilirliği oluşturmak için biz sadece yapmamız gerekeni yaptık. Aynı şekilde çalışan herkes ve kurumun kimliğinin tescil edileceğine dair inancım tamdır. Ne demişler balık bilmezse, Halik bilir.

■ **Ülkemizde özgün bilimsel araştırmanın durumu hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?**

Tıp alanında özgün bilimsel çalışma yapmak çok zor. Bilimsel çalışma öncesi etik kurul bürokrasisi çalışma yapmak isteyenlere en büyük engellerden biri. Ülkemizde özgün faz II veya III ilaç araştırması yapmak neredeyse imkansız. Çünkü bunlara mutlaka Sağlık Bakanlığı Merkezi Etik Kurul onayı almak lazım. Bu aşamada çalışmanın finansmanı, olmayan ama zorunlulukla istenen hasta sigortalıması gibi sebeplerle bu çalışmaları artık yapamıyoruz. Bu nedenle bizim ülkemize ve bizim insanımıza ait prospektif veya gözlemsel dahi olsa ilaç içerikli çalışma artık yapamıyoruz. Bu da kendi toplumumuza ait veri oluşturamayacağımız ve bize yabancı literatür tarafından dikte edilen sonuçlar ile yetinmek zorunda kalacağımız anlamına geliyor. Bunu bir örnekle somutlaştırmak istiyorum: yıllar boyunca yabancı kılavuzlar Hp eradikasyonunda temel ve ideal tedavinin standart üçlü tedavi olduğunu bize dikte etti. Biz de buna dayanarak yıllarca bu tedavileri hastalarımıza verdik. Ta ki bizler kendi Hp eradikasyon çalışmalarımızı yapana kadar. Çalışmalarımız bize, önerilen bu tedavilerin Türk toplumunda çok yetersiz ve başarısız olduğunu gösterince biz de kendi tedavilerimizi bulmaya çalıştık. Elde ettiğimiz bu

sonuçlar daha sonra Avrupa ve Amerika çalışmalarında da teyit edildi. Fakat dediğim sebepler ile artık bu çalışmaları yapmak imkansız. Sanki Türk bilim insanlarının çalışma yapması istenmiyor gibi geliyor bana.

■ **Bugün geçmişe baktığınız zaman yapılması gerekip te yapılmayan neler görmektesiniz?**

Bence zamanında yapılmayan en önemli şey: endoskopi eğitim ve uygulanmasına gastroenterologların zamanında sahip çıkmamasıdır. Bu nedenle bugün vasıfsız ve bilgisiz pek çok, konunun uzmanlığı dışından, hekim endoskopi ve kolonoskopiyi istedikleri gibi ve sorumsuzca yapmakta ve hasta sağlığı tehlikeye atılabilmektedir. İkinci bir uygulama hatası ise bence abdominal ultrasonografiye bazı gastroenterologların kişisel ve kurumsal olarak uzak durmaları ve yeni yetişen asistanlarına ultrasonografi eğitimi vermemeleri veya verememeleri. Oysa biz gastroenterologların iki gözü vardır: endoskopi ve abdominal ultrasonografi. Biz ultrasonografi eğitiminde gördüğümüz açığı kapatmak için, yıllardır ulusal kongrelerimizde ve Mersinde abdominal ultrasonografi kursları yapıyoruz. Buna tüm gastroenteroloji camiasının mutlaka sahip çıkması ve benimsemesi lazım. Yoksa iki gözünü de kaybeden ve iyice güdük kalan bir bilim dalı haline geleceğiz.

■ **Gastroenterolojinin hepatoloji, İBH, ileri girişimsel endoskopi gibi yan dallarının oluşması konusundaki düşüncelerinin nelerdir?**

İdeal bir düşünce, ama bugün geldiğimiz noktada biz gastroenterolojinin ayakta durmasını sağlamaya çalışıyoruz. Şöyle ki; yıllardır yan dal uzmanlık sınavlarında gastroenterolojiye çok çok az kadro verilmekte ve gastroenteroloji klinikleri iş yapamaz, Türkiye için gastroenterolog yetiştiremez hale getirilmektedir. Dediğiniz bu yan dalların oluşabilmesi için öncelikle yeterli asistan ve akademisyen kadrosu olmalıdır. Bizim 3 yıl öncesine kadar hepatoloji ve İBH yan dal polikliniklerimiz vardı. Ama daha sonra bunları kapatmak zorunda kaldık, çünkü asistanımız kalmadı. Bizim 1 yıldır hiç yan dal asistanımız yok, son 3 yıl yan dal uzmanlık sınavlarında da kadro verilmedi. Böyle bir ortamda nasıl özelleşebileceğiz?

■ **Üniversiter yaşamda yer almak isteyen gastroenterologların temel tıp bilim dallarında master of science veya PhD yapma zorunluluğu getirilmesi konusundaki görüşleriniz nelerdir?**

Bu üst eğitimleri yapmak iyi olur, ama yukarıda da belirt-

tiğim koşullar nedeniyle bunların zorunluluk olmasına şu an karşıyım

■ **Üniversiter eğitimde yarın için önerileriniz varsa lütfen söyleyiniz.**

Sanırım yukarıda saydığım konular yeterli olacaktır.

■ **Tam gün hakkında düşündükleriniz, olumlu ve olumsuz yanları nelerdir?**

Ben başından beri tam gün yasasına olumlu bakan bir kişiyim. Hekime emeğinin hakkı tam olarak verilmeli ve kurumunda tam gün çalışmalı. Muayenehanesi olan hekimlerde tam gün yasasına tabi olmamıza ve kurumumuzda tüm emeğimizi hasta ve öğrencilerimize vermemize rağmen hem döner sermaye katkı payımız kesilmekte ve hem de maaşımız 1 Ocak'tan bu yana kesilmektedir. Bu bir hak gaspı, hak yemedir. Bizim alın teri ile kazandığımız helal kazancımız keyfi bir uygulama ile gasp edilmektedir. Bu hatadan bir an önce dönülmesi adalet duygusunun yeniden tesisinde önemli olacaktır.

Akademik Tıp Toplantısı, Gence-Bakü, 2008

■ **Sizin ilave görüşleriniz varsa onları da belirtmenizi bekliyoruz.**

Sayın hocam bu fırsatı verdiğiniz için ben teşekkür eder, saygılarımı sunarım.